

Sygn. akt V KS 33/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

SSN Andrzej Tomczyk

w sprawie **A. D., R. Ś., D. S., M. S. i J. W.**

oskarżonych z art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z 2003 r. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 21 grudnia 2022 r.,

skargi prokuratora na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt V Ka 1383/19,

uchylający w części wyrok Sądu Rejonowego w Brzezinach

z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt II K 65/17

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

**uchyla pkt 1 zaskarżonego wyroku i sprawę w tym zakresie
przekazuje Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Brzezinach, wyrokiem z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt II K 65/17, orzekł w następujący sposób:

1. **A.D.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
2. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
3. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
4. orzekł od oskarżonego nawiązkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
5. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,
6. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 60 zł tytułem opłaty oraz kwotę 360,16 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych,
7. **D.S.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i art. 284 § 3 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
8. **D.S.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
9. wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności,
10. wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
11. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
12. orzekł od oskarżonego nawiązkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
13. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,
14. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem opłaty oraz kwotę 1.677,52 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych.

15. **S.K.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i wymierzył mu za to karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
16. **S.K.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
17. wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności,
18. wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
19. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
20. orzekł od oskarżonego nawiązkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
21. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,
22. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem opłaty oraz kwotę 1.357,82 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych,
23. **M.S.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
24. **M.S.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
25. wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności,
26. wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
27. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
28. orzekł od oskarżonego nawiązkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
29. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,

30. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem opłaty oraz kwotę 1.135,58 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych,
31. **J.W.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
32. **J.W.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
33. wymierzył oskarżonemu karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności,
34. wykonanie kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
35. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
36. orzekł od oskarżonego nawiazkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
37. zasądził od Skarbu Państwa koszty obrony udzielonej oskarżonemu z urzędu,
38. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,
39. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 120 zł tytułem opłaty oraz kwotę 1.588,67 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych,
40. **R.S.** uznał za winnego popełnienia czynu wyczerpującego dyspozycję art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. i za to wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,
41. wykonanie kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 2 lat,
42. na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności zaliczył okres zatrzymania oskarżonego,
43. orzekł od oskarżonego nawiazkę na rzecz Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków w wysokości 5.550 zł,
44. orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,

45. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 60 zł tytułem opłaty oraz kwotę 444,46 zł tytułem części poniesionych wydatków i zwolnił od pozostałych kosztów sądowych.

Po rozpoznaniu apelacji prokuratora, obrońców A.D., R.S., D.S., M.S., J.W. i S.K. oraz osobistej apelacji M.S., Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 23 maja 2022 r., sygn. akt V Ka 1383/19, orzekł w następujący sposób:

1. uchylił zaskarżony wyrok w stosunku do:

a) A.D. i R.S. w całości,

b) D.S. w punktach: 7, od 9 do 12, 14; M.S. w punktach: 23, od 25 do 28, 30; J.W. w punktach: 31, od 33 do 36, 39

i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w Brzezinach do ponownego rozpoznania,

2. zmienił zaskarżony wyrok:

a) w stosunku do D.S. w ten sposób, że:

- w punkcie 8 wyeliminował z podstawy prawnej skazania i podstawy prawnej wymiaru kary art. 4 § 1 k.k.,
- wykonanie kary pozbawienia wolności orzeczonej w punkcie 8 warunkowo zawiesił oskarżonemu na okres próby roku,
- w punkcie 13 orzekł na podstawie art. 44 § 6 k.k. przepadek na rzecz Skarbu Państwa określonych dowodów rzeczowych,

b) w stosunku do M.S. w ten sposób, że w punkcie 24 wyeliminował z podstawy prawnej skazania art. 4 § 1 k.k. i uznając za znikomą społeczną szkodliwość przypisanego w nim czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne, obciążając w tym zakresie kosztami procesu Skarb Państwa,

c) w stosunku do J.W. w ten sposób, że w punkcie 32:

- uzupełnił opis czynu poprzez dopisanie, iż posiadane przez oskarżonego łuski dwóch nabojęw miały nieodpalone i wadliwe spłonki,
- wyeliminował z podstawy prawnej skazania art. 4 § 1 k.k. i uznając za znikomą społeczną szkodliwość przypisanego w nim czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne, obciążając w tym zakresie kosztami procesu Skarb Państwa,

- d) w stosunku do S.K. w ten sposób, że w punkcie 16 wyeliminował z podstawy prawnej skazania art. 4 § 1 k.k. i uznając za znikomą społeczną szkodliwość przypisanego w nim czynu, wyczerpującego dyspozycję art. 263 § 2 k.k., na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., umorzył wobec oskarżonego postępowanie karne, obciążając w tym zakresie kosztami procesu Skarb Państwa,
3. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie,
4. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy kwotę 1.136,52 tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony udzielonej J.W. z urzędu,
5. zwolnił oskarżonego D.S. od ponoszenia kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym w części dotyczącej nieuwzględnionej apelacji pochodzącej od obrońcy oskarżonego,
6. obciążył w pozostałej części Skarb Państwa kosztami sądowymi w postępowaniu przed Sądem II instancji.

Skargę od tegoż wyroku, w części, w której uchylono wyrok Sądu Rejonowego w Brzezinach i przekazano sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, wniósł prokurator. Skarżący zarzucił mu obrazę przepisu postępowania, tj. art. 437 § 2 k.p.k. *in fine* polegającą na niesłusznym uchynieniu wyroku Sądu Rejonowego w Brzezinach z dnia 27 maja 2019 r. wobec A.D. i R.S. w całości, zaś wobec D.S. w punktach 7, 9-12, 14; M.S. w punktach 23, 25-28, 30 oraz J.W. w punktach 31, 33-36 oraz 39 i na niesłusznym przekazaniu w tym zakresie sprawy Sądowi Rejonowemu w Brzezinach do ponownego rozpoznania w oparciu o nieuprawnione przyjęcie, że w sprawie zachodzi konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, podczas gdy podniesione przez Sąd odwoławczy wątpliwości w rzeczywistości były przedmiotem rozważania Sądu I instancji i zostały szczegółowo uzasadnione, zaś zlecone do przeprowadzenia czynności zostały przeprowadzone już w toku postępowania przygotowawczego w granicach umożliwiających ocenę zachowania oskarżonych, ponadto wartość dowodowa uzupełnienia materiału dowodowego o wizję lokalną gruntów przez archeologa po ponad sześciu latach od daty popełnienia przez oskarżonych zarzucanych im czynów musi zostać uznana za wątpliwą i w żadnym stopniu nie rodzi konieczności przeprowadzenia całości przewodu sądowego od początku.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi w zakresie punktu 1 jego sentencji i przekazanie sprawy wskazanemu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi obrońca M.S. wniósł o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Skarga okazała się zasadna.

Trafnie prokurator podaje, że w procedowaniu Sądu odwoławczego doszło do naruszenia art. 437 § 2 *in fine* k.p.k., co skutkowało uwzględnieniem skargi.

Przypomnieć wpierw wypada, że zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Niezależnie przy tym od podstawy wydania kasatoryjnego wyroku, kontrola w trybie skargi nie może ograniczyć się jednak tylko do sprawdzenia czy sąd odwoławczy podał formalnie dopuszczalną podstawę uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, ale należy zbadać, czy w realiach konkretnej sprawy rzeczywiście istniała taka podstawa (zob. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17).

W sprawie niniejszej Sąd odwoławczy formalnie powołał się na konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości. Rzecz jednak w tym, że stwierdzone przez ten Sąd uchybienia nie stanowiły podstawy do wydania orzeczenia kasatoryjnego.

Jak wskazał bowiem Sąd odwoławczy, postępowanie dowodowe wymaga dalszego pogłębienia, które ze względu na rozmiar i charakter czynności procesowych wykracza poza rolę i istotę postępowania odwoławczego. W ocenie tego Sądu potrzebne jest jednoznaczne skonkretyzowanie miejsc, w których oskarżeni prowadzili prace poszukiwawcze, stanowiące punkt wyjścia dla opiniowania przez biegłego z zakresu archeologii lub konserwacji zabytków, co ma pozbawiać racjonalnych podstaw prowadzenie dalszego postępowania dowodowego przez Sąd *ad quem*. W konsekwencji, Sąd Rejonowy został zobowiązany do powtórzenia procesu gromadzenia materiału dowodowego, aby możliwie najdokładniej wyselekcjonować działki gruntu, na których oskarżeni

prowadzili nielegalne prace wykopaliskowe. W tym celu Sąd Rejonowy może oprzeć się wedle Sądu Okręgowego na już zgromadzonych dowodach, w szczególności wyjaśnieniach oskarżonych z postępowania przygotowawczego, zeznaniach innych uczestników nielegalnych zlotów poszukiwawczych, którzy dobrowolnie poddali się karze w odrębnych postępowaniach, na protokołach eksperymentów procesowych, a także dokonując oględzin filmów z udziałem S.K., zamieszczonych na portalach [...] i [...]1, które zapisano na płytach CD-R zabezpieczonych od oskarżonego i znajdujących się w aktach sprawy. Wedle Sądu Okręgowego po takim wyselekcjonowaniu działek, Sąd Rejonowy winien podjąć czynności dowodowe zmierzające do ustalenia, czy znajdowały się na nich znane i zaewidencjonowane stanowiska archeologiczne. W tym celu również można będzie posłużyć się już znajdującymi się w aktach sprawy wykazami zabytków nieruchomych i zabytków archeologicznych oraz zwrócić się do właściwego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z prośbą o nadesłanie wykazu stanowisk archeologicznych w miejscach, które nie są objęte wykazami załączonymi do akt sprawy. Kolejną czynnością winno być dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu archeologii, który po przeprowadzeniu wizji lokalnej gruntów, na których oskarżeni prowadzili prace wykopaliskowe, ma się wypowiedzieć na temat tego, czy jest możliwe jednoznaczne ustalenie, że doszło na nich do uszkodzenia lub zniszczenia zabytków nieruchomych na skutek działań poszukiwawczych prowadzonych przez oskarżonych. W razie pozytywnego ustalenia powyższej okoliczności, Sąd Rejonowy zobligowany został do oceny zachowania oskarżonych przez pryzmat zamiaru popełnienia przestępstwa z art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Z kolei decyzję dotyczącą ponownego przeprowadzenia dowodów ze źródeł osobowych Sąd *ad quem* pozostawił Sądowi I instancji, ponieważ zakres tych czynności będzie zależny od wyników procesu, toczącego się po raz drugi. Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego można będzie pominąć dowód z opinii biegłego z zakresu archeologii w odniesieniu do zabytków ruchomych, ponieważ do ich zabytkowego charakteru biegły P. N. odnosił się kilkakrotnie.

Powyższe wywody nie stanowią jednak dostatecznego uzasadnienia dla zaskarżonej niniejszą skargą decyzji Sądu odwoławczego. Podstawę uchylenia

wyroku stanowić może bowiem dopiero konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości. Z przytoczonych powyżej wywodów taka konieczność jednak nie wynikała. Zwłaszcza, że Sąd Rejonowy w opinii Sądu Okręgowego może oprzeć się w znacznym zakresie na materiale dowodowym już w sprawie zgromadzonym i dokonać następnie stosownej jego oceny. Sąd Okręgowy nie przesądził ponadto konieczności ponownego przeprowadzenia dowodów ze źródeł osobowych, pozostawiając tu swobodę Sądowi Rejonowemu. Wytyczne Sądu drugiej instancji wskazywały więc jedynie na potrzebę dokonania pewnych uzupełnień w zakresie postępowania dowodowego. Jeżeli zatem nie zachodzi konieczność przeprowadzenia raz jeszcze wszystkich dowodów, nie było dopuszczalne uchylenie we wskazanej części zaskarżonego apelacjami wyroku. Jak wyjaśniono w uchwale składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., I KZP 3/19, konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji. Na tego rodzaju okoliczności Sąd Okręgowy w sprawie niniejszej bynajmniej nie wskazuje. Sąd ten nie wyjaśnia przekonująco, dlaczego sygnalizowanych w wytycznych czynności nie może samodzielnie dokonać.

W postępowaniu skargowym Sąd Najwyższy nie jest uprawniony wnikać w meritum sprawy i oceniać, czy rzeczywiście zaistniały merytoryczne podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego. Rozpoznanie sprawy w tym zakresie należy bowiem do sądów powszechnych. Jak wielokrotnie podkreślano już w orzecznictwie, zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy po wniesieniu skargi na wyrok sądu odwoławczego ogranicza się jedynie do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (zob. np. uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17). *In concreto* tak jednak nie było, co słusznie podniesiono w skardze.

Podkreślenia wymaga jeszcze, że w razie dostrzeżenia uchybień w zakresie postępowania dowodowego to Sąd odwoławczy powinien je samodzielnie

naprawić. Zgodnie bowiem z obecnie obowiązującym modelem postępowania odwoławczego to sąd drugiej instancji - widząc taką potrzebę – winien uzupełniając przeprowadzić dowody, a nie doprowadzać w tym celu do uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku. W niniejszej sprawie, dostrzegając mankamenty postępowania dowodowego, Sąd Okręgowy powinien samemu dokonać stosownych uzupełnień w zakresie materiału dowodowego i przez ten pryzmat dokonać kontroli wyroku Sądu *meriti*. Z tej perspektywy, wywody Sądu odwoławczego, że to Sąd pierwszej instancji winien jednoznacznie skonkretyzować miejsca, w których oskarżeni prowadzili prace poszukiwawcze, nie mogą przekonywać, skoro nie chodzi tu o ponowienie przewodu sądowego w całości, a jedynie dokonanie – jak stwierdził sam Sąd Okręgowy – pogłębienia postępowania dowodowego.

Wszystkie te rozważania świadczą o tym, że rację przyznać należy skarżącemu, gdy twierdzi, iż Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku dopuścił się uchybienia przepisowi art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. Z tego też powodu skargę tę uwzględniono, co skutkowało koniecznością uchylenia przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia z pkt 1 zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Dostrzec jeszcze trzeba, że rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego o uchyleniu w określonym zakresie wyroku Sądu Rejonowego z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji zawarte w pkt 1 nie dotyczy czynu S.K. kwalifikowanego z art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Rodzi to niespójność wyroku w części uchylającej, która stanowi zapewne efekt przeoczenia. Zwłaszcza, że z uzasadnienia tego orzeczenia wynika, iż Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok w zakresie czynu z art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji także względem S.K.. Rozstrzygająca tu jest jednak treść wyroku, która – jak wspomniano wcześniej – jednoznacznie wskazuje, że w odniesieniu do czynu S.K. kwalifikowanego z art. 108 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Sąd Okręgowy utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego.

Wprawdzie zgodnie z art. 539f k.p.k. w postępowaniu skargowym znajduje zastosowanie art. 435 k.p.k., to jednak ten ostatni przepis nie mógł stanowić podstawy do orzekania przez Sąd Najwyższy w omawianym zakresie w stosunku do S.K.. Przepis art. 435 k.p.k. stanowi bowiem, że sąd odwoławczy uchyla lub zmienia orzeczenie na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli środka odwoławczego, jeżeli je uchylił lub zmienił na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiają za uchyleniem lub zmianą na rzecz tamtych. Na gruncie postępowania skargowego oznacza to, że Sąd Najwyższy może uchylić wyrok na korzyść współoskarżonych, choćby nie wnieśli skargi, jeżeli uchylił go na rzecz współoskarżonego, którego środek odwoławczy dotyczył, gdy te same względy przemawiały za uchyleniem (tj. naruszenie art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. lub zaistnienie uchybienia określonego w art. 439 § 1 k.p.k.). W sprawie niniejszej zastosowanie przepisu art. 435 k.p.k. można byłoby rozważać, gdyby zaskarżone skargą przeciwkasatoryjną rozstrzygnięcie, którym uchylono rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania w pierwszej instancji dotyczyło także S.K., który jednak skargi nie wniósł, a Sąd Najwyższy doszedłby do przekonania, że takie rozstrzygnięcie należałoby uchylić z tożsamyh powodów, z jakich uchyleniu podlega rozstrzygnięcie odnoszące się do pozostałych oskarżonych. Rzecz jednak w tym, że w rozpatrywanej sprawie rozstrzygnięcie z pkt 1 wyroku Sądu Okręgowego nie dotyczyło S.K.. Tym samym brak jest - obrazowo rzecz ujmując - rozstrzygnięcia, które podlegałoby uchyleniu w oparciu o te same względy. Innymi słowy, brak jest w tym zakresie substratu zaskarżenia. Tym samym Sąd Najwyższy nie ma w toku postępowania skargowego możliwości skorygowania omawianej niespójności orzeczenia. Podkreślić tu bowiem trzeba, że skarga przeciwkasatoryjna przysługuje od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania (art. 539a § 1 k.p.k.) i przeciwdziałać ma wydawaniu rozstrzygnięć kasatoryjnych, a zwiększać reformatoryjność orzekania. Dopiero wtedy, gdy Sąd Najwyższy w toku postępowania skargowego stwierdzi, że doszło do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji z przekazaniem sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania wbrew wymogom art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. (lub zaistnieje uchybienie z art. 439 § 1 k.p.k.), to

może uchylić zaskarżony skargą wyrok w całości lub w części i przekazać sprawę właściwemu sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania (art. 539e § 2 k.p.k.). W razie utrzymania wyroku sądu pierwszej instancji w mocy (jak to było w stosunku do S.K.) takiej możliwości Sąd Najwyższy nie ma. Od tego rodzaju rozstrzygnięć sądu odwoławczego przysługuje bowiem kasacja. W sprawie możliwa jest kasacja specjalna w trybie art. 521 k.p.k. Jeżeli zatem w danym układzie procesowym brak jest rozstrzygnięcia sprowadzającego się do uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania, to nie ma możliwości zastosowania w postępowaniu skargowym art. 435 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

[as]

I.n